

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ**Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր**

Ս. Էջմիածին, 29 Դեկտեմբեր 1953

Դեր. Տ. Եղիշե Արեւադ. Տերտերեան

Պատր. Տեղապան Ս. Արսուր

Երուսաղեմ

Նոր Տաւրոյ եւ Ս. Ծննդեան տօներուն առիթով կ'աղօրենք որ Տէր համայն մարդկութեան եւ բոլոր կառավարութիւններուն պարզեւ սիրոյ եւ խաղաղութեան Ազին, որպէսզի տիրապետէ աշխարհի մէջ միահամուռ գործակցութիւն եւ ժողովուրդները ապրին խաղաղ ու երջանիկ: Կ'աղօրենք նոյնպէս որ Տէր Ձեզ եւ բովանդակ Միաբանութեան խաղաղութիւն եւ երկար կեանք:

ԿԵՆՏՐՈՆ Զ.

Կարողիկոս Ամենայն Հայոց

Երուսաղեմ, 31 Դեկտեմբեր 1953

Ն. Ս. Ս. Տ. Տ. Դերոզ Զ.

Կարողիկոս Ամենայն Հայոց

Ս. Էջմիածին

Մեր որդիական յարգալիւր շնորհաւորութիւնները Ձերդ Ս. Օծութեան, Նոր Տաւրոյ եւ Ս. Ծննդեան տօներուն առիթով: Կ'աղօրենք որ Բարձրեալը երկար կեանք պարգեւէ Ձեզի, ի բարեաւորութեան կարենալ պահելու Մայր Աթոռն ու հաւատացեալ հօք Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ:

ԵՂԻՇԷ ԱՐԵՎԵՊՍ. ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

Պատր. Տեղապան Ս. Երուսաղեմի

Երուսաղեմ, 31 Դեկտեմբեր 1953

Ն. Վսեմ. Գալուստ Պէյ Կիւլպէնկեան

Լիպպոն

Նոր Տաւրոյ եւ Ս. Ծննդեան տօներուն առիթով մեր արտաբերութիւն եւ յարգալիւր շնորհաւորութիւնները կը ներկայացնենք Ձերդ Վսեմութեան եւ կ'աղօրենք որ Տէր յաջող, երկար եւ երջանիկ տարիներ պարգեւէ Ձեզ եւ Ձեր ընտանեաց:

ԵՂԻՇԷ ԱՐԵՎԵՊՍ. ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

Պատր. Տեղապան Ս. Երուսաղեմի

Լաւոն, 5 Յունուար 1954

Դեր. Տ. Եղիշե Արեւադ. Տերտերեան

Պատր. Տեղապան Ս. Արսուր

Երուսաղեմ

Տիար Գալուստ Կիւլպէնկեան հրահանգած է ինձ իր ջերմ շնորհաւորութիւնները յայտնել Ձերդ Սրբազնութեան, Նոր Տաւրոյ եւ Ս. Ծննդեան Ձեր շնորհաւորութիւններուն ու բարեմաղրութեանց համար, զորս կը փոխադարձէ յարգանքով:

ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Ե Կ Ե Ղ Ե Յ Ա Կ Ա Ն Ք - Բ Ե Մ Ա Կ Ա Ն Ք

● Շր. 2 Յուն. — Ս. Արքաւոս քաղաքին մերոյ: Ս. Գատարազը մատուցուեցաւ ի Ս. Գլխազիր: Ժամարարն էր Հոգ. Տ. Կիւրեղ Արք. Գալիկեան: Ս. Թ. Երկսեռ Մանկապարտէզի աշակերտութիւնը ստացաւ Ս. Հաղորդութիւն:

● Կիր. 3 Յուն. — Ս. Գատարազը մատուցուեցաւ ի Ս. Յարութիւն, մեր Բ. Գողգոթայի վերնամաստրան մէջ: Ժամարարն էր Հոգ. Տ. Հայկազուն Վրդ. Արքահաման: Ս. Թ. Երկսեռ Նախակրթարանի աշակերտութիւնը, ինչպէս նաեւ տարբեր վարժարաններու հայ ուսանողներ, ստացան Ս. Հաղորդութիւն:

● Բշ. 4 Յուն. — Նոր Տարին եւ Ս. Ծննդը կանխող Աւագ Տօները բացառիկ նշանակութիւն ունին Հայ Երուսաղէմի համար, այն պատճառով որ այդ շրջանին կը զուգարկային տօները զոյգ Յակոբոսներուն, որոնց անունով կոչուած է Երուսաղէմի Հայոց Մայրաթանքը, եւ ուր աւանդաբար ցոյց կը տրուին զոյգ Սուրբերուն զերեզմանները: Երեկոյին արդէն, Մայր Տաճարը զգեցած իր հարիւրաւոր արժանիաց կանթնդներուն ու փափկուն ջահերուն հոխ հանգրձանքը պատրաստ էր տօնախմբելու Ս. Երուսաղէմի առաջին եպիսկոպոսապետին — Տեառնեղբոր — տօնը, երբ ժամը 2.30ին, Մայրաթանքի մեծ դռները կը յայտնէր բացումը Աւագ Տօնի տօն, հրախմբելով բովանդակ Միաբանութիւնն ու ժողովուրդը Մայր Տաճար: Երեկոյեան ժամերգութիւնն ու նախատօնակը ողնորիշ հանդիսաւորութեամբ, կատարուեցան նախագահութեամբ Պատր. Տեղապան Կիր. Ս. Հօր. Արարողութեանց աւարտելով Միաբանութիւնը. «Օրհնեցէք զՏէր», Աթոռոյ շարականի երգեցողութեամբ բարձրացաւ Գատարաբարան:

● Գշ. 5 Յուն. — Տօն Ս. Գալիկեան մարգարէին եւ Յակոբայ Տեառնեղբոր արդար առաջնայն (Տօն Առաքելական Ս. Արսուրի Երուսաղէմի): Օրուան հանդիսաւոր Ս. Գատարազը մատուցուեցաւ Մայր Տա

հարի Առաջ Խորանին վրայ, ժամարան էր Գեր. Տ. Նորայր Եպս. Պողարեան որ քարոզեց, նիւթ ունենալով օրուան երկու մեծ Սուրբերը, ներկայացնելով առաջինը իբրեւ զՂշու մի և ապա յաջորդական տիպար մը, իսկ երկրորդը հաւատքի մարդ մը և Քրիստոսի նորածնի Եկեղեցւոյ ամենէն կարկառուն զէմքերէն մին, որ պատկառանք կ'ազդէր նոյն իսկ ոչ - քրիստոնեաներուն: Ապա կատարուեցաւ տարեկան հանդիսաւոր հոգեհանգստեան պաշտամունքը՝ Ս. Աթոռայ բոլոր հանգուցեալ պատրիարքներու հոգեոցն ի հանդիստ՝ նախագահութեամբ Տեղապահ Սրբազանին:

● Դշ. 6 Յուն. — Ս. Ստեփանոսի նախատանկը մեծ վայելուչ հանդիսաւորութեամբ կատարուեցաւ Մայր Տաճարին մէջ: Կը նախագահէր Գեր. Տեղապահ Ս. Հայրը: Օրուան բուրվառակիր վարդապետներն էին Հոգ. Տ. Հայկազուն Վրդ. Արքանամեան և Հոգ. Տ. Յակոբ Վրդ. Վարդանեան:

● Եշ. 7 Յուն. — Ս. Ստեփանոսի ցախովկային եւ առաջին մարտիային: Ս. Աթոռայ Բարեշնորհ Սարկաւազներն ու Ուրարակիրները, թուով 8, արժանապէս պանծացուցին յիշատակը իրենց մատաղաւորին և բոլորանգի Քրիստոնէական Եկեղեցւոյ առաջին մարտիրոսին: Հանդիսութեան նախագահեց Գեր. Տ. Սուրեն Ս. Եպս. Քէմանեան: Պատարագը մատուցուեցաւ Ս. Ստեփանոս մատրան մէջ: Ժամարան էր Հոգ. Տ. Պարգե Վրդ. Վրթանէսեան:

— Ս. Պատարագէն ետք, Բար. Սարկաւազներն ու Ուրարակիրները, առաջնորդութեամբ երկու բուրվառակիր վարդապետներուն, ներկայացան Գեր. Տեղապահ Ս. Հոր և ստացան իր հայրական օրհնութիւնները, իսկ կէսօրին մասնակցեցան Միար. սեղանին:

— Կ. Վ., պտղասեղան տրուեցաւ Սարկաւազացի դատարանին մէջ, ի պատիւ Սարկաւազներուն և Ուրարակիրներուն: Մտերմիկ մթնոլորտի մէջ խօսուեցան ճառեր ու փոխանակուեցան սիրալիր արտայայտութիւններ:

— Իրիկունը, ժառ. վարժարանի սեղանատան մէջ ևս ընթերթի սեղան տրուեցաւ ի պատիւ Սարկաւազացի ներկայ էր վարժարանին Տեսուչը՝ Հոգ. Տ. Հայկազուն Վրդ. Արքանամեան և բոլորանգի ուսուցչական կազմը: Եղան ճառախօսութիւններ և ոգեկոչուեցաւ տօնին խորհուրդն ու Ս. Ստեփանոսի յիշատակը:

● Ուր. 8 Յուն. — Երեկոյեան ժամերգութենէն ետք, Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարին մէջ պաշտուեցաւ վաղուան մեծահանդէս նախատանկը: Արարողութեանց կը հանդիսաւորեւր Գեր. Տ. Նորայր Ս. Եպս. Պողարեան:

● Եր. 9 Յուն. — Ս. Առաքելոյն Պետրոսի եւ Պողոսի: Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարին Ս. Պետրոսի վերնաբարկ մատրան մէջ: Ժամարան էր Հոգ. Տ. Պարգե Վրդ. Վրթանէսեան:

● Կիր. 10 Յուն. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Հրեշտակապետ: Ժամարան էր Հոգ. Տ. Կիրակ Վրդ. Գարիկեան:

— Երեկոյեան ժամերգութիւնն ու վաղուան տօնին մեծահանդէս նախատունը պաշտուեցան Մայր Տաճարին մէջ, Հանդիսաւորն էր Գեր. Տեղապահ Ս. Հայրը: Նախատեսուեցին ետք, Միարանութիւնը, «Որ էնն յեռութեան» շարականի երգեցողութեամբ բարձրացաւ Պատրիարքարան:

● Բշ. 11 Յուն. — Տօն Ս. Որդւոցն Որոման, Յակոբայ Դիլաղի առաքելոյն եւ Յովնանու աստուածաբան անհաւանքին: Առաւտեան ժամերգութենէն ետք, Ս. Գլխաղի մատրան մէջ մատուցուեցաւ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ: Ժամարան էր Գեր. Տ. Սուրեն Ս. Եպս. Քէմանեան, որ նաեւ քարոզեց շարժական չորեկաւոր սեղանին առջեւ, բնարան ունենալով Վարէ՛ք բմպիլ զբաժան զոր ես ըմպեցոց եմ, կամ զմկրտութիւնն մկրտիլ՝ զոր ես մկրտեցոց եմ», (Մարգ. Ժ. 38), իր քարոզի ընթացքին ներկայացնելով Ս. Գլխաղի բոլոր հզօր պաշտպանը Ս. Աթոռայ: Մենք շատ անգամ չենք գիտեր թէ ինչ կը խընդրենք. աշղկիսի անտեղի խնդրուած բներէն մին էր Զեբեդեան որդիներուն, իրենց մօրը առաջադրութեամբ Տիրոջ ներկայացուցած խնդրանքը: Յիշուս չկրցաւ զոհացում ապ իրենց փափաքին: Բայց անոնք, հաւատարիմ իրենց աշնքան յանդընտրէն կատարած խօստումին, ցմբուր քամեցին իրենց վիճակուած դառնութեան բաժակը: Ս. Պատարագէն ետք, Մայր Տաճարին մէջ կատարուեցաւ երրորդած մեծահանդէս թափօր, մասնակցութեամբ բոլորանգի Միարանութեան, և նախագահութեամբ Պատարագիչ Գեր. Տ. Սուրեն Սրբազանին, որ ամպոխանի տակ՝ Ս. Խաչափայտի ճանաչելաբեղ մատուցեց ի ձեռին, կ'օրհնէր Տաճարը լեցնող հաւատարկաւորներու հոծ բազմութիւնը, թափօրը կանգ առաւ մեծ ատեաւին մէջ, ուր Գեր. Սրբազանին «Պահպանիչ» յովնակուեցաւ շարաթ մը տեղ տարեկան իր Սաղ Տօներու փառանկը հանդիսութեանց այս շարքը:

● Դշ. 13 Յուն. — Ըստ սովորութեան, երեկոյեան ժամերգութենէն ետք, ամբողջ Միարանութիւնը բարձրացաւ Պատրիարքարան, Ամառի առթիւ շնորհաւորելու Գեր. Տեղապահ Ս. Հայրը, որ բաշխեց ամենուն 1954ի Օրացոյց:

— Իրիկունը, Գեր. Տեղապահ Ս. Հայրը, ընկերակցութեամբ Գեր. Սրբազաններու և Հոգ. Հայրերու, Ամանորի առթիւ այցելեց ժառանգ. վարժարան, Զարդարուած օրհնին մէջ տեղի ունեցաւ մտերմիկ հաւաքոյթ մը: Ժառանգաւոր Սաներ երգեցին և ներկայացուցին զանաւոր սեղան ճառախօսութիւններ. հուսկ ապա ժառ. Սաները ստացան իրենց կադանզէքներն ու Տեղապահ Ս. Հոր օրհնութիւնը: Հաւաքոյթը շարունակուեցաւ մինչև ուշ ատեն: Ժառանգաւորները վայելեցին Հոգ. Հայրերուն և իրենց հոգածուներուն ներկայութիւնը, ու սիրազեղ մթնոլորտի մը մէջ տօնեցին Նոր Տարին:

● Ել. 14 Յուն. — Կաղանդ: Ամանորը հանգիստաբար պահ տեսնուեցաւ Ս. Աթոռոյ մէջ: Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ Մայր Տաճարի Աստղերանին վրայ: Սրբաւն ժամաբարն էր, ըստ ընկալեալ սովորութեան. Ս. Աթոռոյ ժամօրհնող՝ Լոգ. Տ. Պարգեկ Վրդ. Վրթանէսեան: Փարոգեց Լոգ. Տ. Հայկազուն Վրդ. Արքանամեան, բնարան ունենալով Դուկ. ԺԻ. Տ. համարը, «Տէր, թող զգա յայս ամ և ք»: Ըսաւ թէ այս առակը այլարքանական ձևն է Աստուծոյ և մարդոց միջև եղած յարաբերութեանց. մարդը վեր է ամէն տեսակ բոյսերէն և կենդանիներէն, ուստի ունի աւելի պարտականութիւններ: Ինչպէս հոտաւէտ բոյսերն ու օգտակար կենդանիները, այնպէս ալ պարկեշտ ու առաքինազարդ մարդիկ կը սիրուին: Նոր Տարին խորհրդածութեան պահ մըն է: Մարդ միշտ պէտք է անգրագասնայ իր անցեալին, ջանալով սրբազրել իր գործած մեղքերն ու չարարքները: Ամանորը յարմարագոյն պահն է այդ ընելու, մեղքի կապանքներէն ձերբազատուած ու մարտէր խոյրով զիմաւորելու համար մօտալուտ Ս. Ինննիցեան հրաշափառ տօնը: Յետ Ս. Պատարագի, Միաբանութիւնը շարականի երգեցողութեամբ և մեծ բազմութեան հետեղութեամբ բարձրացաւ Պատրիարքարանի մեծ դահլիճը, ուր տեղի ունեցաւ առտնին հանդիսութեան բաժին մը: Լոգ. Տ. Հայկազուն Վրդ. Արքանամեան, ի զիմաց Միաբանութեան, շնորհաբարական խօսքեր ուղղեց Դեր. Տեղապահ Սըրբազանին, մաղթելով նոյնատեան կարողութիւն ու արեւշատութիւն: Ընծայարանի և ժառանգ. Վարժարանի ուսանողութեան ի զիմաց, սրտառուջ ուղերձ մը կարդաց Սիմոն Սրկ. Սիմեան: Նոյնը ըրաւ Ս. Թ. Երկեւո Նախակրթարանէն աշակերտ մը, իսկ Մանկապարտէզէն փոքրիկն Դէորդ Զինդեան ծաղկեփունջով արտասանեց: Երգուեցաւ նաև «Յրնեցէք զՏէր», Ս. Աթոռոյ շարականը: Հուսկ ապա խօսք առաւ Դեր. Տեղապահ Ս. Հայրը, որ անգրագասնալով անցնող վեց տարիներու տխուր կեանքին, մաղթեց որ մէկն ու միւսը յաջորդ ընդմիջում հեռանան մեր կեանքէն ու Նոր Տարւոյ արշալոյսին ծագի և խաղաղութեան արշալոյսը Ս. Երկրի տակաւին թխտուած հորիզոնին վրայ ու Տէրունական ազօթքի միաբերան երգեցողութեանէն ետք տուաւ իր օրհնութիւնը ներկաներուն ու ըստ սովորութեան, ամէնուն բաշխեց իւրիւրովի ընտիր նարինջներ:

● Կիր. 17 Յուն. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Յարութիւն, Բ. Գողգոթայի մատարան մէջ: Ժամաբարն էր Լոգ. Տ. Միւռնոն Վրդ. Կրճիկեան:

● Բչ. 18 Յուն. — Ճրագալոյց Ս. Ինննիցեան և Աստուածայայնութեան: Առաւօտեան ժամը 9.30ին, զխաւորութեամբ Դեր. Տեղապահ Ս. Հօր ու առաջնորդութեամբ Ս. Թ. Վարժարանի Սկստաական և Արեւուշային խումբերուն, ինչպէս նաև Հ. Ե. Միութեան և Ե. Հ. Բարեխրաբական Միութեան Սկստաականներուն, ամբողջ Միաբանութիւնը Մայրավանքէն հանդիսաւոր գնացքով մեկնեցաւ

Ս. Աստուածածնայ դրան մօտակայքը, ուր թափօրականք տեղաւորուելով տասնեակ մը ինքնաշարժերու մէջ, համբայ ելան դէպի Բեթղեհէմ: Այս տարի ևս, ինչպէս նախորդ շրջաւորներուն, օղբ պայծառ էր ու զեղեցիկ: Համարու կէսին, Յունաց Ս. Թէոդորի վանքին առջև, թափօրը զիմաւորուեցաւ Բեթղեհէմի ամենազգի Մուխթարներէն և տեղացի հայերէն, որոնք տասնեակ մը ինքնաշարժերով ստուարացուցին գնացքը: Դիմաւորութեան եկած էր նաև ոստիկաններու ջոկատ մը: Հովուաց Դաշտի Պէյթ-Սահուր գիւղէն անցքին, թափօրը զիմաւորուեցաւ գիւղին կառավարական կազմէն ու քահանաներէն, որոնք Միաբանութիւնը առաջնորդեցին տեղւոյն Քաղաքապետարանը՝ ուր ամէնքը պատուասիրուեցան:

Կէսօրուան մօտ, պատկառելի այս թափօրը մօտք գործեց Բեթղեհէմ քաղաքը, ու Սուրբ Ինննիցեան Եկեղեցւոյն հրապարակին մէջ զիմաւորուեցաւ տեղւոյն կառավարական կազմէն ու պատուի կեցած ոստիկաններէն: Ժողովուրդի հոծ բազմութիւն մը լեցուցած էր արդէն հրապարակին շրջակայ բարձունքները: Կը հնչէին Տաճարին հայկական զանգերը, զուարթ ու շունչալից: Տաճարի դաւթին զգեստաւորեալ կը սպասէին Սարկաւազներն ու Դպիրները, Բեթղեհէմի Լոգ. Տեսուչն ու Միաբանութիւնը, որոնք թափօր կազմած ու «Խորհուրդ մեծ» շարականի երգեցողութեամբ, առաջնորդեցին Միաբանութիւնը դէպի Ս. Ինննիցեան Հայավանքը, ուր Տեղապահ Ս. Հօր օրհնութեամբ փառուեցաւ հանդիսութեան այս առաջին մասը, իսկ զիմաւորութեան եկողները պատուասիրուեցան մեր Տեսարանին մէջ:

— Կ. Վ. Ժամը 2.30ին, Դեր. Տեղապահ Ս. Հայրը, ի գլուխ Միաբանութեան, «Հրաշափառ» թափօրով մօտք գործեց Ս. Ինննիցեան Տաճարը ու առաջնորդուեցաւ Ս. Այլը, որուն ուխտի արարողութեանէն ետք Տաճարի հայապատկան մասին մէջ պաշտուեցան երեկոյեան ժամերգութիւնն ու ճրագալոյցի արարողութիւնը, ու մատուցուեցաւ իրկնադէմի խորհրդաւոր ու յանդուցիչ Ս. Պատարագը: Ժամաբարն էր, Անթիլիասի Միաբաններէն՝ Լոգ. Տ. Սահակ Արդ. Այվազեան: Յետ Ս. Պատարագի, Դեր. Տեղապահ Ս. Հօր նախագահութեամբ, կատարուեցաւ Ս. Ինննիցեան նախատնակը, յորմնհետէ թափօրը անցնելով Տաճարի դաւթին «Խորհուրդ մեծ» երգեցողութեամբ բարձրացաւ մեր վանքը, ուր փառուեցաւ ճրագալոյցի հոգեգրան արարողութեանց այս շարքը, Ս. Ինննիցեան Աւետարանի ընթերցումով ու «Փառք ի բարձունքի երգասացութեամբ: Ապա, Միաբանութիւն և Ժողովուրդ բազմեցան Ս. Ինննիցեան աւանդական սեղանը:

— Գիշերային ժամը 10ին, Միաբանութիւնը արթնեցած է արդէն ու կէս ժամ ետք, Դեր. Տեղապահ Ս. Հօր զխաւորութեամբ, սկսած գիշերային պաշտամունքը: Տաճարի հայապատկան բաժնին մէջ:

● ԴՆ. 19 Յուն. — ԵՐԱՆԻՐ ՏԵԱՌԻՆ ՄԵՐՈՑ : Կէս զիշերին, Ս. Եննդեղ աւետող խորհրդաւոր զանգահարութենէ մը ետք, Միաբանութիւն ու ժողովուրդ իշան Ս. Եննդեղան այրը, ուր կատարուած արարողութիւնները մօտ մէկ ժամ ձայնաւորուեցան Յորդանանի Ռատիոյ կայանէն ի տիրու աշխարհի Կարգացուեցաւ Ս. Եննդեղան Աւետարան ու երգուեցան «Փառք ի բարձունս» և այլ Եննդեղան շարականներ, յորմենեակ Գեր. Տեղապահ Ս. Հայրը տուաւ իր քարոզ-պատգամը, ուղղուած ընդհանրապէս հայութեան, Գիշերային այս արարողութենէն ետք, Գեր. Տեղապահ Ս. Հայրը վերադարձաւ Երուսաղէմ, իսկ մնացեալ հանդիսութեանց նախագահեց Գեր. Տ. Սուրէն Եպս. Քէմհանեան : Մատուցուեցաւ զիշերային Ս. Պատարագը Ս. Եննդեղան այրին մէջ, ժամարարն էր, զարմեալ Անթիլիասի Միաբաններէն, Հոգ. Տ. Եանէ վրդ. Անէման : Ապա, Գեր. Տ. Սուրէն Սրբազանի նախագահութեամբ, կատարուեցաւ «Կարգ Զբօրնեաց», որուն ընթացքին, Անթիլիասէն հիւրարար հոս գտնուող Գեր. Տ. Գնէլ Ծ. վրդ. ձերեկեան խօսեցաւ հոգեշունչ քարոզ մը, «Ես լոյս աշխարհի եկի, զի ամենայն որ հաւատայ յիս, ի խաւարի մի մնացէ՛ք ընտանով (Յով. ԺԲ. 46) : Առաւօտեան զէմ, մատուցուեցաւ երրորդ և վերջին, հանդիսաւոր Ս. Պատարագը, ուղղակի Քրիստոսի Ս. Եննդեղան տեղւոյն վրայ : Ժամարարն էր Գեր. Տ. Սուրէն Եպս. Քէմհանեան : Ս. Պատարագէն ետք, Միաբանութիւնը զգեստաւորեալ, շարականներու երգեցողութեամբ բարձրացաւ մեր վանքը, ուր վերնայարկ մատարն մէջ կատարուած Ս. Եննդեղան Աւետարանի ընթերցումով փակուեցաւ 10 ժամ տևող զիշերային այս սրտառու հանդիսութեանց շարքը : Ապա, ամենքը բազմեցան Սուրբ Եննդեղան աւանդական նախահաշի սեղանը :

— Նախահաշին ետք, Գեր. Տ. Սուրէն Եպս. Քէմհանեանի ղլխաւորութեամբ, Միաբանութիւնը, ճիշդ երէկուան կարգով, վերադարձաւ Երուսաղէմ, ուր զարմեալ ղլխաւորութեան եկած էին Սկստատական խումբեր : Ժամը 9ին, Միաբանութիւնը հասաւ Մայրափնէք, ու մեծ զանգակի խորհրդաւոր ղողանջին ու ժողովուրդի և ուխտաւորներու հոծ բազմութեան ընդմէջէն բարձրացաւ Պատրիարքարան, ուր Գեր. Տ. Սուրէն Եպս. ի ղլխաց Միաբանութեան, Եննդեղան հրաշափառ տօնին առթիւ, շնորհաւորեց Գեր. Տեղապահ Ս. Հայրը, որ «Իսկապարծ սիրալիր արտայայտութեամբ, զհանգանակումով և Ս. Եննդեղան աւետարանով փակեց տօն փառապանծ տօնակատարութիւնը :

— Երուսաղէմի մէջ, Ս. Եննդեղան ձրաղալոյցի արարողութիւնները կատարուեցան Ս. Յարութեան Տաճարին մէջ, ժամը 1.30ին, Ս. Գերեզմանի ատենին մէջ սկսաւ երեկոյան ժամերգութիւնը, որուն յաջորդեց ձրաղալոյցի արարողութիւնը : Ապա մատուցուեցաւ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ, Քրիստոսի լուսափայլ Գերեզմանին վրայ : Ժամարարն էր Հոգ. Տ. Մաշտոց Արք. Բաբելուսեան : Բազմաթիւ հաւատացեալներ Հա-

յորդուեցան : Ս. Պատարագէն ետք կատարուեցաւ Ս. Եննդեղան նախատօնակը, նախագահութեամբ Գեր. Տ. Նորայր Եպս. Պողարեանի, յորմենեակ Ս. Գերեզմանին շուրջանակի թափօրով ու «Իորհուրդ մեծ» — Ս. Եննդեղան շարականի երգեցողութեամբ, մեր Տեսչարանին մէջ փակուեցաւ այս արարողութիւնը, Ս. Եննդեղան Աւետարանի ընթերցումով ու «Փառք ի բարձունս» երգասացութեամբ :

— Առաւօտեան ժամը 4ին, Մայրափնէքի մեծ զանգը եկեղեցի կը հրաւրէր Երուսաղէմ մնացող Միաբանութիւնն ու ժողովուրդը : Մայր Տաճարին մէջ պաշտուեցաւ առաւօտեան հանդիսաւոր ժամերգութիւն, յորմենեակ Աւագ Խորանին վրայ մատուցուեցաւ որուն հանդիսաւոր Ս. Պատարագը : Ժամարարն էր, ըստ ընկալեալ սովորութեան, Ս. Հրեշտակապետաց Վանուց Տեսուչը՝ Հոգ. Տ. Վարուժան Արք. Գապարեան : Բարոյեց Հոգ. Տ. Հայկասեր վրդ. Պայրամեան : Բազմաթիւ հաւատացեալներ Հաղորդուեցան : Ս. Պատարագէն ետք, Գեր. Տ. Նորայր Եպս. Պողարեան նախագահեց «Զբօրնէք»ի սրտաշարժ արարողութեան :

Ըստ սովորութեան, թէ՛ երէկ և թէ՛ այսօր, Երուսաղէմի մէջ երգեցողութիւնները կատարեցին տեղացի ազգայիններ, զգրապետութեամբ Տեսաբ Դէորդ Յովակիմեանի և Մելքոն Պապիկեանի :

— Կ. Վ., Մայր Տաճարին մէջ կատարուեցաւ վաղուան նախատօնը, նախագահութեամբ Գեր. Տ. Նորայր Եպս. Պողարեանի :

● ԴՆ. 20 Յուն. — Յիւստակ մեռելոց : Առաւօտեան ժամերգութենէն ետք, Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարի Աւագ Խորանին վրայ : Ժամարարն էր, ըստ ընկալեալ սովորութեան, Ս. Աթոռ Ս. Աւագ Թարգմանը՝ Հոգ. Տ. Հայրիկ վրդ. Ասլանեան : Յաւարտ Ս. Պատարագի կատարուեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն, նախագահութեամբ Գեր. Տ. Սուրէն Եպս. Քէմհանեանի :

Այսկերպ փակուեցան Աւագ և Ս. Եննդեղան տօնակատարութեանց երկարածիկ այս շարքը :

● Կիր. 24 Յուն. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Մայր Տաճարին մէջ, Աւագ Խորանին վրայ : Ժամարարն էր Հոգ. Տ. Կիրեղ Արեղայ Գարեկեան :

● ԲՆ. 25 Յուն. — Վաղուան հանդիսաւոր նախատօնը պաշտուեցաւ ի Ս. Յակոբ, նախագահութեամբ Գեր. Տ. Ռուրէն Արքեպս. ի :

● ԴՆ. 26 Յուն. — Տօն Անուանակոչութեան : Առաւօտեան ժամը 8.30ին, Գեր. Տ. Ռուրէն Ս. Արքեպս. Մանասեանի ղլխաւորութեամբ, Միաբանութիւնը մեկնեցաւ Ս. Յարութեան Տաճար, որու մուտքին կազմուեցաւ «Հրաշափառ»ի հանդիսաւոր թափօրը : Պատանատեղւոյն և Ս. Գերեզմանի ուխտերէն ետք, Գերեզմանին շուրջանակի թափօրով, մեր Տեսչարանին մէջ փակուե-

ցաւ «Հրաշափառ»-ի այս հանդիսութիւնը: Կարճ զաղարէ մը ետք: որուն ընթացքին կը հնչէին Տաճարին հայկական կոչնակները: Քրիստոսի կենսապարզե Գերեզմանին վրայ մատուցուեցաւ օրուան հանդիսաւոր Ս. Պատարագը: Ժամաբարն էր Գեր. Տ. Ռուբէն Արքեպս. Մանասեան: Քաւրոցեց Գեր. Տ. Գնէլ Ծ. Վրդ. ձէրէճեան, բնաբան ունենալով «Դա է որդի իմ սիրելի», (Ղուկ. Գ. 22): Ըսաւ թէ մարդիկ ամէն ինչ կ'ընեն գնաւ հատանքի արժանանալու համար և սակայն երբ մեր բարի գործերը գնահատանքի չարժանան մարդոց կողմէ: պէտք չէ որ յուսահատութեան մէջ իյնալով կասեցնենք թափը մեր նախկին գործունէութեան: Տիրոջ ձայնը պէտք է որ միշտ խօսի մեզի: Եստեք այսօր կ'արգիլեն այդ ձայնը մեզի հասնելու: Եթէ մենք կ'աշխատինք ռաբանոր գիւտերով ինքզինքնիս հազորդակցութեան մէջ գնել աշխարհի մէկ հեռաւոր անկիւնը զըստը մեր սիրելիներուն հետ, որքան քանակալի պիտի ըլլաւ որ միջոցներ վնասեմք մշտական հազորդակցութեան մէջ մտնելու մեր երկնաւոր Հօրը հետ: Ս. Պատարագէն ետք, «Լոյս ի լուսոյ» շարականի երգեցողութեամբ ու Ս. Գերեզմանին շուրջանակի թափօրով, Տաճարի մեր Տեսչարանին մէջ փակուեցաւ Ութօրէքի այս հանդէսը: Ժամը 11.30ին, Միաբանութիւնն ու ժողովուրդի բազմութիւնը, ինչպէս նաև Ս. Թ. Նախակրթարանի աշակերտութիւնը վերադարձան Մայրավանք: Հայոց թաղի մուտքին, Միաբանութիւնը «Լոյս ի լուսոյ» շարականի երգեցողութեամբ յառաջացաւ զէպի Մայրավանք ու բարձրացաւ Պատրիարքարանի լուսադարձած մեծ դահլիճը, ուր կը սպասէր Գեր. Տեղապահ Սրբազանը, որ զգեստաւորուելով նախապահեց «Տընօրնէք» արարողութեան: Միաբան երգուեցան «Լոյս ի լուսոյ» և «Խորհուրդ մեծ»: Զգեստաւորուեցաւ նմանապէս վանուց ժամօրնոցը, և ըրաւ Ս. Իննդեան Աւետարանի ընթերցումը: Փառք ի բարձունս» և Յիսուսի Մկրտութեան նուիրուած շարականներու երգեցողութենէն ետք, Գեր. Տեղապահ Ս. Հայրը օրնեց Ս. Աթոռոյ բարիքները, յորմնեմէ փոքր-թափօր մը: զիսաւորութեամբ ժամօրնոց վարդապետին, մեկնեցաւ վանքին մասանը, փռուեւ ու խոհանոցը, ուր ի միջի այլոց օրնուեցաւ նաև օրուան յատուկ հեթիապի հայկական հաշը:

● Դշ. 27 Յուն. — Վաղուան նախատեսակը պաշտուեցաւ ի Ս. Յակոբ, նախադահութեամբ Գեր. Տ. Սուրէն Եպս. Բէմհանեանի:

● Եշ. 28 Յուն. — Տօն ձնճեկման Ս. Յովնանու Կարապետին: Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Մայր Տաճարի Ս. Կարապետի խորանին վրայ: Ժամաբարն էր Գեր. Տ. Գնէլ Ծ. Վրդ. ձէրէճեան:

● Կիր. 31 Յուն. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Յարութիւն, մեր վերնաշարի մատուռին մէջ: Ժամաբարն էր Հոգ. Տ. Պարզե Վրդ. Վրթանէսեան:

Պ Ա Շ Տ Օ Ն Ա Կ Ա Ն Ք

● Բշ. 4 Յուն. — Առաւօտուն, Յոպպէի Տեսչ. Հոգ. Տ. Բարդէն Վրդ. Ապատեան վանական գործերով ժամանեց Ս. Աթոռ և վերադարձաւ Դշ. 5 Յունուարի կէսօրէ վերջ:

— Կ. վ., Անթիլիասի Միաբաններէն Հոգ. Տ. Շահէ Վրդ. Անէմեան ժամանեց Ս. Աթոռ և վերադարձաւ Եշ. 21 Յունուարի Կ. վ.:

— Կ. վ. ժամը 4.30ին, Անգլիոյ ձախակողմեան աշխատաւորականներու պետ Պր. Ա. Պիվան այցելեց Ս. Յարութեան Տաճարը և ընդունուեցաւ երեք յարանաւանութեանց ներկայացուցիչներուն կողմէ:

● Դշ. 6 Յուն. — Կ. վ., Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանի Շրջանաւարտից Միութեան երեսօտէի մասնահիւրին կողմէ, ի պատիւ Միութեան Նախագահ՝ Mr. Emile Bustani (անգլամ Լիբանանեան իորհրդարանին) և Անգլիական իորհրդարանէն երեք հոգիներ պատուիրակութեան մը տրուած թէյասեղանին ներկայ զըստը եցան Գեր. Տեղապահ Ս. Հայրը, Անթիլիասէն հիւրաբար քաղաքս գտնուող Հոգ. Տ. Շահէ Վրդ. Անէմեան և Տիար Կարպիս Լինդեան:

● Եշ. 7 Յուն. — Կ. վ., Քաղաքիս Յրանսական Centre Culturel կողմէ սարքուած հաւաքոյթին և R. P. Tournay O. P ի բանախօսութեան ներկայ գտնուեցաւ Հոգ. Տ. Կիրեղ Արդ. Գարիկեան:

● Ուր. 8 Յուն. — Օրթոտքսներու Սուրբ Իննդեան տօնին առթիւ, առաւօտեան ժամը 10էն սկսեալ, Գեր. Տեղապահ Ս. Հայրը հանդերձ Միաբանութեամբ, շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Յունաց Պատրիարքարանին, Ղպտոց և Հապէշաց Գեր. Եպիսկոպոսներուն և Ասորոց ու Ռուսաց Հոգ. Տեսուչներուն:

● Դշ. 12 Յուն. — Կ. ա., Գեր. Տեղապահ Ս. Հայրը վանական գործերով մեկնեցաւ Խորանէլ և վերադարձաւ նոյն օրը կէսօրէ վերջ:

— Անթիլիասի Միաբաններէն Գեր. Տ. Գնէլ Ծ. Վրդ. ձէրէճեան և նորընծայ Հոգ. Տ. Սահակ Արդ. Այվազեան, Ս. Իննդեան տօններուն առթիւ հիւրաբար ժամանեցին Ս. Աթոռ:

● Եշ. 14 Յուն. — Ամանորի առթիւ, Կ. ա. ժամը 10էն սկսեալ, Պատրիարքարան այցելութեան եկան Քաղաքիս Վեմ. Մութասարեֆը, Ընդհ. Ոստիկանապետը և Քաղաքապետը:

● Ուր. 15 Յուն. — Կ. վ., Գեր. Տ. Ռուբէն Արքեպս. Մանասեան, որ երկու ամիսներէ ի վեր Պաղտատ կը գտնուէր և Ս. Աթոռոյս Միաբաններէն Հոգ. Տ. Հայկասեր Վրդ. Պայրամեան, որ երեք ամիսներէ ի վեր արձակուրդով զարձեալ Պաղտատ կը գտնուէր, վերադարձան Ս. Աթոռ:

● Դշ. 20 Յուն. — Մեր Ս. նշնդեան տունին առթիւ, առաւօտեան ժամը 10էն սկսեալ Պատ. րիւրքարանս շնորհաւորական այցելութիւն տըւին, Յունաց Պատր. փոխանորդ Գեր. Տ. Աթեւակորաս Արքեպս. իր հետևորդներով, Ֆրանչիսկեանց Կիւսթոտ Հայր ճիւղերն Ֆաշչիո հանդերձ Միարանութեամբ, Լատինաց Պատրիարք Մոնս. Տ. Ալպէրթո Կորի իր հետևորդներով, Ղպտոց. Ասորւոց և Հապէչաց Ընդհ. Տեսուչները հանդերձ Միարանութեամբ, Մելքիթ Եպս.ը. Հայ և Յոյն-Կաթոլիկ համայնքներու Տեսուչները, Ռուս Միաբանութեան Մեծաւորը, Անկլիքան Եպս. Գեր. Տ. Սթէֆանը իր փոխանորդով, Լատերականաց Մեծաւորը, Անգլիական Ընդհ. Հիւպատոսը, Հին Բաղաքի Ոստիկանապետը, Կառավարական զանազան մասնաճիւղերու և Արար Լէզգէնի հրամանատարութեան ներկայացուցիչներ, Սայիտ փաշա, Արէֆ փաշա և այլ ականաւոր անձնաւորութիւններ:

● Կիր. 24 Յուն. — Կ. Վ., Գեր. Տ. Սուրէն Եպս. Բէմհանեան, ընկերակցութեամբ Տիար Կ. Հինդիւանի, ներկայ գտնուեցաւ R. P. Congarի կողմէ Բիւզանդական և Լատինական Եկեղեցիներու բաժանման Զրդ զարադարձի (1054 - 1954) առթիւ տրուած բանախօսութեան, Դովինիկեաններու St. Sauveur վանքին մէջ:

Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՈՒՆԵՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԻՍՐԱԵԷԼԷՆ

18 Յունուար 1954, Երկուշաբթի առաւօտուն, իտրայէլէն Ս. Աթոռ ժամանեց 226 ազգայիններու ուխտաւորական կարաւանը: Եկած էին մեծ

մասամբ Հայֆայէն և Յոպպէէն, փոքր թիւով ալ Նոր Երուսաղէմէն, Լիւզ-Ռեմէէն, Նաղարէթէն և Աքքայէն: Սահմանադրութիւն վրայ, անոնք զիմաւորուեցան իրենց ազգականներէն ու ժողովուրդի հոծ բազմութենէ մը: Անոնք բոլորն ալ ներկայ գտնուեցան Ս. նշնդեան սրտառու շարադրութեանց, ոմանք ի Բեթղեհէմ և ոմանք յերուսաղէմ, վայելելով հոգեկան մխթարութիւն ու անոնցմէ շատեր ստացան Ս. Հաղորդութիւն: 36 ժամեռու արտօնութեամբ միայն եկած ըլլալով, Երեքշաբթի երեկոյեան իսկ անոնք վերադարձան Իտրայէլ: Այս անգամ ալ սահմանադրութիւն եկած էր ժողովուրդի խռններամ բազմութիւն՝ ողջերթ մաղթելու իրենց ազգականներուն ու իտրայէլահայ արեւնակիցներուն:

ՄԱՐԻԱՄ ՄԱՅՐԱՊԵՏ ԽԱԶԵՐԵԱՆ

Յաւով կ'արձանագրենք մահը Ս. Աթոռոյ տարեց Մայրապետներէն Մարիամ Մայրապետ Խաչերեանի, որ տեղի ունեցաւ Հինգշաբթի, 21 Յունուարին, յետ երկարատե հիւանդութեան:

Հանգուցեալը ծնած է Ատանա, 1881ին: Տաւադրութեան օրերուն անցած է Սալթ, ուր 19 տարիներ մնալէ յետոյ, 1934ին ուխտաւորաբար այցելած է Երուսաղէմ և մտած Ս. Ուխտիս Մայրապետաց շարքին յոյն տարւոյ 15 Մայիսին:

Թաղման արարողութիւնը կատարուեցաւ Ուրբաթ, 22 Յունուարի առաւօտուն ու մարմինը ամփոփուեցաւ Զամ-Թաղի գերեզմանատան մէջ:

Տէրը թող յաւիտենական հանգիստ պարգևէ բարեպաշտօնի նշնեցեալին:

تصدرها - بطريقه الامرن الارثوذكس مدير المطبعة - الآب زاوین شنتینان تطبع في مطبعة دير الارمن - القدس
يناير ١٩٥٤ العدد ٧

Proprietor - His Beatitude the Armenian Patriarch of Jerusalem. Armenian Patriarchate, Jerusalem.
Editor - Father Zaven Chinchinian. Armenian Convent, Jerusalem.
Printed by the Armenian Convent Printing Press, Jerusalem.